

ZAKLJUČNO POROČILO
O REZULTATIH OPRAVLJENEGA RAZISKOVALNEGA DELA
NA PROJEKTU V OKVIRU CILJNEGA RAZISKOVALNEGA
PROGRAMA (CRP)
»ZAGOTOVIMO.SI HRANO ZA JUTRI« 2011 – 2020«

I. Predstavitev osnovnih podatkov raziskovalnega projekta

1. Šifra projekta:

V5-2028

2. 1. Naslov projekta v slovenskem jeziku:

Odzivanje kmečkih družin na posledice delovnih nesreč in poklicnih bolezni

2.2. Naslov projekta v angleškem jeziku:

Response of farming families to the consequences of accidents at work and occupational diseases

3. Ključne besede projekta

3.1. Ključne besede projekta v slovenskem jeziku:

kmetje, delovni pogoji, bolezni, nesreče, doživljanje in spopadanje z oviranostjo, delovna in socialna pomoč, privlačnost kmečkega poklica

3.2. Ključne besede projekta v angleškem jeziku:

farmers, working conditions, diseases, accidents, facing and coping with disabilities, work and social assistance, attractiveness of farm occupation

4. Šifra ter ime in priimek vodje projekta:

5735, Majda Černič Istenič

5. Naziv nosilne raziskovalne organizacije:

Znanstvenoraziskovalni center Slovenske akademije znanosti in umetnosti

5.1. Seznam sodelujočih raziskovalnih organizacij (RO):

Ni bilo sodelujočih organizacij

6. Raziskovalno področje po šifrantu ARRS¹:

5.03 Sociologija

¹ Spletni naslov šifranta ARRS: <http://www.arrs.gov.si/sl/gradivo/sifranti/sif-vpp.asp>

7. Raziskovalno področje po šifrantu FOS²:

5.04 Sociologija

8. Sofinancer/sofinancerji:

Javna agencija za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije

II. Vsebinska struktura zaključnega poročila o rezultatih raziskovalnega projekta v okviru CRP

1. Cilji projekta:

1.1. Ali so bili cilji projekta doseženi? (v izbran kvadratale vtipkaš črko x)

☒ a) v celoti

☐ b) delno

☐ c) ne

Če b) in c), je potrebna utemeljitev.

1.2. Ali so se cilji projekta med raziskavo spremenili?

☐ a) da

☒ b) ne

Če so se, je potrebna utemeljitev:

2. Izvleček vsebinskega poročila o realizaciji predloženega programa dela ³:

Razpoložljive evidence o delovnih nesrečah in poklicnih boleznih (DNPB) povsod po svetu kažejo, da je kmečki poklic, ki se večinoma izvaja na družinskih kmetijah, eden od najbolj nevarnih in tveganih poklicev. Kljub pomembnemu prispevku DNPB k umrljivosti in

² Spletni naslov šifrant FOS: <http://www.arrs.gov.si/sl/gradivo/sifranti/klasif-znan-FOS.asp>

³ Na tem mestu je potrebno napisati izvleček vsebinskega raziskovalnega poročila -študije, ki je obvezen element tega obrazca (Priloga 1). V izvlečku mora biti na kratko predstavljen program dela z raziskovalno hipotezo in metodološko-teoretičen opis raziskovanja pri njenem preverjanju ali zavračanju vključno s pridobljenimi rezultati projekta.

prizadetosti – ranljivosti kmetov in kmetijskih delavcev, se je interes za preučevanje tega pojava izoblikoval šele pred nedavnim. Raziskave, ki bi obravnavale posledice DNPB z vidika odzivanja samih kmetov in kmetic ter njihovih družinskih članov, vključujoč nadaljnji obstoj in razvoj kmetij, in ob tem upoštevale njihove delovne pogoje in socialno varnosti pa so še redke. Naše proučevanja se je osredotočilo na zapolnitev te praznine. Raziskava, izvedena v okviru tega projekta, je bila zato eksplorativne – preiskovalne narave in ni bila namenjena potrjevanju hipotez, temveč odkrivanju možnih povezav in struktur med pojavi, ki so podlaga za oblikovanje hipotez in jih je mogoče preveriti z nadaljnjimi raziskavami.

Ob navedenih dejstvih je bil cilj pričujočega projekta raziskati obseg, značilnosti in vzroke DNPB in ekonomske stroške, ki ob tem nastajajo ter odgovoriti na vprašanja, kako se člani kmečkih družin spopadajo s svojo telesno in psihično oviranostjo ali oviranostjo svojih članov družine zaradi DNPB, na kakšno socialno oporo lahko pri tem računajo in kako kmetje in drugi akterji v kmetijskem sistemu ocenjujejo zamisel o vzpostavitvi posebnega servisa – socialno-delovne pomoči (SDP) – kot možne oblike pomoči javno-zasebnega partnerstva kmetom in kmeticam pri zapolnjevanju pomanjkanja delovne sile na kmetiji, do katerega prihaja zaradi bolezni in poškodb pri delu.

Z uporabo različnih metodoloških pristopov, od analize statističnih podatkov do analize anketnih podatkov in podatkov, pridobljenih s polstrukturiranimi intervjuji in razpravo v fokusni skupini (FS), smo prišli do naslednjih rezultatov/ugotovitev:

- Število uradno evidentiranih nezgod na kmetijskih gospodarstvih je podcenjeno. Obstoječe statistike beležijo le nesreče pri delu oseb, ki so vključene v socialno zavarovanje. Mnogi pa kmetujejo v prostem času ali po upokojitvi, vključno s tistimi, ki so brez socialnega zavarovanja. Njihove poškodbe pri delu se ne beležijo. Med uradno zabeleženimi nesrečami pri delu je število oseb s statusom kmeta v opazovanem obdobju 2011-2020 ostalo precej stabilno, čeprav se število oseb, ki so socialno zavarovani iz naslova kmetovanja, zmanjšuje. Povečuje pa se število nesreč pri delu pri osebah, ki živijo na kmetijskih gospodarstvih, a so zaposlene v drugih nekmetskih dejavnostih.
- Zaradi nesreč pri delu so najbolj ogroženi starejši moški, ki se ukvarjajo z živinorejo. Ponesrečeni si najpogosteje poškodujejo (zlomijo) ude, še posebej roke. Poškodbe oseb s statusom kmeta so v večjem deležu hujše narave kot pri osebah z drugimi zaposlitvenimi statusi, ki živijo na kmetijskih gospodarstvih. Drugi najpogostejši vzroki poškodb so delo s stroji (traktorji, različne vrste žag), delo v gozdu in delo z živalmi.
- Kar 90 odstotkov sodelujočih v anketnem delu raziskave poroča o zdravstvenih težavah v zadnjem letu, zlasti mišično skeletnega sistema, petina poroča o razpoloženjskih motnjah in 18 odstotkov o poškodbah pri delu. Hkrati pa je 60 odstotkov udeležencev_ nk s svojim zdravstvenim stanjem zadovoljnih oz. zelo zadovoljnih, kar nakazuje, da mnogi kmetje svoje zdravstvene težave zanikajo in ne iščejo pomoči.
- Preko 80 odstotkov udeleženk_ cev anketne raziskave je imelo v preteklem letu vsaj eno ali več težav, neposredno povezanih z doživljanjem prekomernega stresa, ki jih gre povezati s slabšim psihičnim, telesnim in socialnim zdravjem. Ugotovljeni viri prekomernega stresa so: pretiran občutek osebne odgovornosti za uspeh kmetije, dolg in nepredvidljiv delavnik, nizek dohodek glede na vložen trud, pomanjkanje finančnih

sredstev za naložbe, pretiran napor za doseganje rezultatov dela, večopravilnost in velik obseg dela, težko fizično delo, dolgotrajna prisilna drža in ponavljajoči se gibi, odsotnost sprostitev in počitka, visoko vrednotenje dela in perfekcionizem pri dela.

- Strošek prezentizma na ravni posamične kmetiji je ocenjen na 2.860 €, strošek bolniške do 30 dni (absentizem) pa na 953 €. Ob velikem deležu poročanj o zdravstvenih težavah, jih le 16 odstotkov poroča o izrabi kratkotrajne bolniške odsotnosti.
- Udeleženci_ke polstrukturiranih intervjujev poročajo, da imajo svoje delo radi, a da je to telesno in psihično naporno. Ob delu so izpostavljeni številnim stresorjem, tveganjem in nevarnostim, povezanih z mehanizacijo, delom z živalmi, delom v gozdu, kemikalijami, delom v slabih vremenskih razmerah, dolgotrajni prisilni držbi pa tudi z obsežno papirologijo. Ne prepoznajo pa, da je tvegano in nevarno delo povezano s tem, da delajo vedno bolj sami, brez prisotnosti drugih.
- Na večini sodelujočih kmetij nimajo izdelane Izjavo o varnosti z oceno tveganja. Udeleženci_ke menijo, da so za svojo varnost pri kmetovanju odgovorni_e sami_e, da pa se vseh nevarnosti, ne da preprečiti, kljub pazljivosti. Priznavajo, da prispevajo k nevarnostim tudi sami_e z »uporabo bližnjic«, neuporabo zaščitne opreme, uporabo improvizirano popravljenih traktorjev in strojev, zlasti zaradi časovne stiske, pomanjkanja denarja in delovne sile. Udeleženci_ke pa izražajo potrebo po ozaveščanju in izobraževanju o varstvu in zdravju pri delu ter razpoložljivosti ustrezne opreme za varno delo.
- Kmetje in kmetice so slabo seznanjeni_e s pravili in pravicami iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja. Mnogi nimajo zagotovljenega socialnega zavarovanja zaradi nizkih dohodkov iz kmetovanja in ekonomskih potreb kmetije (investicij), z vplačili prispevkov iz naslova dopolnilne dejavnosti si ga tudi ne uspejo urediti. Pri tem so še posebej prikrajšane kmetice. Njihove pobuda za izboljšanje socialnega položaja s predlogi sprememb zakonodaje stanovske organizacije ne podpirajo. Vsled tega se nekatere odločajo za komercialne oblike zavarovanj, ki pa so manj varne in zanesljive. Kmetje in kmetice poročajo tudi o slabšem dostopu do zdravstvenih storitev.
- Stiske in stres, ki ga pri usklajevanju družinskega in poklicnega življenja doživljajo nekatere kmetice, zlasti tiste, ki se v času materinstva in pri skrbi za starejše družinske člane soočajo s šibkimi podpornimi socialnimi mrežami, lahko ogrožajo njihovo zdravje in sprožajo slabe, napete, celo konfliktno odnose na kmetiji, ti pa lahko ogrožajo proizvodnjo in finančno stabilnost kmetij. Takšne izkušnje kmetic razkrivajo družbene spremembe v zadnjih desetletjih, kot sta demografsko krčenje kmečkih družin in slabitev neformalnih mrež socialne podpore v kmečkih skupnostih, ki negativno vplivajo na kakovost življenja v teh skupnostih.
- Slabo ravnovesje med delom in zasebnim življenjem, preobremenjenost, pomanjkanje počitka in prostega časa pogosto privedejo do slabih odločitev in poškodb ter obolenj pri delu. Člani kmečkih družin si ne vzamejo dovolj časa za sprostitev in počitnice, mnogi se pri svojem delu ne ustavijo in spočijejo, ne naspijo dovolj, zaradi česar so utrujeni, izgoreli in bolj ranljivi za nesreče in bolezni, obenem pa tudi socialno izolirani in osamljeni. Poleg pomanjkanja časa je pogost razlog, da si kmetje redko privoščijo počitnice, tudi pomanjkanje denarja. Nekateri kmetje v vsej svoji delovni karieri nikoli niso bili na dopustu, kar utemeljujejo z zavezanostjo in odgovornostjo, ki jo imajo / čutijo do svojih kmetij. Tudi tisti družinski člani, ki so zaposleni izven kmetije, svoj prosti čas in dopust večinoma porabijo za delo na kmetiji, zaradi česar so bolj

izpostavljeni izgorelosti in prekomernemu stresu in s tem bolj ranljivi za poškodbe in bolezni.

- Do pojava DNPB je prišlo na vseh opazovanih kmetijah, pri moških in ženskah, mlajših in starejših. Nekateri primeri so bili tako hudi, da so povzročili večmesečno ali celoletno izgubo dela in dohodka. Družinski člani (zakonci in otroci) so prvi, ki prevzamejo delo ali pomagajo v primeru DNPB, sledijo jim sorodniki, prijatelji in sosedje. K temu jih zavezujejo »pravila igre«, močne moralne zaveze, značilne za kmečko skupnost. V gospodinjstvih z večjim številom članov zagotavljanje nadomestne delovne sile ne povzroča večjih težav. Reorganizacija dela na kmetiji v primeru DNPB je zlasti odvisna od tega, kdo je poškodovan ali bolan. Življenje in delo na kmetijah se najbolj spremeni, če se poškoduje ali zboli moški, gospodar kmetije. Ob »novih« odgovornostih na kmetiji žene pogosto obdržijo svojo prejšnjo zaposlitev na in zunaj kmetije, s čimer se zaradi povečanih delovnih obremenitev večja ogroženost njihovega zdravja, saj so izpostavljene večjemu stresu in obremenitvam, ki skozi daljše časovno obdobje lahko vnesejo v družinske odnose napetosti (ambivalenca) ali celo konflikte. Kmetje/kmetice v takih primerih redko poiščejo pomoč in se zaupajo drugim.
- Kmetje, zlasti sosedje, si v kriznih časih med seboj pomagajo. Tudi ta opora je del pravil moralne ekonomije, ki velja v kmečki skupnosti. Pred tridesetimi leti je bila ta oblika pomoči veliko bolj razširjena, kot je danes, ko imajo kmečke družine zaradi nizke rodnoš manjše število članov in so kmetje v vasi v manjšini. Zamiranje medsosedske pomoči v kmečki skupnosti, ki povezano tudi z uporabo mehanizacije, vpliva na individualistično naravo sodobnega kmetovanja in slabi neodvisen status in delovne pogoje posameznih kmetov. Ti vse več delajo sami, v izolaciji, osamljeni, zaradi česar so bolj dovzetni za prekomerni stres, izgorelost in nesreče.
- Kmetje in kmetice različno dojemajo zamisel najema /zaposlovanja nedružinskih kmetijskih delavcev za pokrivanje potreb delovne sile na svojih kmetijah. Le redki najemajo delavce za premoščanje izgube delovne sile v primeru DNPB, pa tudi nasploh. Eni menijo, da lahko vse opravijo sami ali s pomočjo svojih družinskih članov in ocenjujejo, da vključevanje takih delavcev v delovanje njihovih kmetij ni / ne bi bilo primerno ali koristno. Spet drugim je / bi bila nedružinska delovna sila dobrodošla, če že ne nujna za uspešno delovanje njihovih kmetij. Vendar imajo slednji tudi pomisleke do tovrstne delovne sile, dvomijo v njihovo poštenost, zanesljivost in usposobljenost, ne želijo prevzemati odgovornosti za njihovo varnost, ovire vidijo tudi v finančnih stroških in nenazadnje njihovi nerazpoložljivosti.
- Kmetje in kmetice se na različne načine spopadajo s posledicami DNPB. Pomanjkanje delovne sile v družinskem krogu in v skupnosti in močna delovna etika jih pogosto sili v to, da delajo bolni in poškodovani oz. da predčasno prekinejo svoje zdravljenje in okrevanje. Slaba varnostna kultura pri večini ostaja nespremenjena, pri nekaterih se nasprotno varnostna ozaveščenost poveča. Nekateri izgubo dohodka zaradi DNPB rešujejo s prihranki, drugi so prisiljeni prodali dele čred ali se preusmeriti v prireji. Če so finančno zmožni in so v njihovem okolju navolijo nadomestni delavci, jih najamejo. Če ni družinske podpore, so (samski) kmetje prisiljeni opustiti kmetovanje. Le na redkih družinskih kmetijah so seznanjeni s socialnimi pravicami in možnostmi socialnih transferjev, s pomočjo katerih bi lahko premostili finančne težave zaradi izgube dohodka. Nekateri kmetje menijo, da bodo njihove kmetije v prihodnosti prenehale delovati, saj je preveč težkega in tveganega dela za premajhno plačilo.

- SDP ima že dolgo tradicijo v nekaterih delih Evrope. Poleg nadomeščanja delovne sile v primeru bolezni in poškodbe omogoča tudi pomoč pri gospodinjskih opravilih, kmetom in kmeticam pa nudi nadomestno delovno silo tudi v času porodniškega in starševskega dopusta, izobraževanja, sodelovanja v dejavnostih skupnosti, rekreacije in prostega časa. V posameznih zahodnoevropskih državah so se uveljavile različne organizacijske oblike in načini financiranja te storitve. Deluje v okviru strojnih krožkov, poslovnih zadrug, lokalnih skupnosti in storitev zasebnih podjetij ter humanitarnih organizacij. Financira se bodisi iz zdravstvenega in socialnega zavarovanja bodisi iz posebnih nezgodnih zavarovanj ali prispevkov in članarin kmetov ali subvencij države.
- Formalne podporne službe nadomeščanja v primeru DNPB, kot jih poznajo v drugih evropskih državah, so kmetom večinoma neznane. Ko se seznanijo z organizacijo in finančnim okvirom takšne storitve, npr. na Finskem, se večini zdi ideja o uvedbi takšne storitve v naše okolje sprejemljiva. Prišla bi jim prav, ne le v primeru bolezni in poškodb, temveč tudi v času dopusta. Težave pa vidijo v pomanjkanju razpoložljive delovne sile in nezmožnosti, da bi tako storitev lahko sami plačali. Rešitve za finančne in kadrovske ovire vidijo na vladni ravni. Tisti, ki menijo, da bi jo bilo mogoče organizirati, vidijo več možnosti bodisi v okviru zasebnih podjetij ali nacionalnega zavoda za zaposlovanje bodisi v okviru kmetijske svetovalne službe bodisi v okviru obstoječih strojnih krožkov. Nekateri pa menijo, da morajo pobudo za uvedbo takšne storitve dati sami kmetje v okviru svojih društev in profesionalnih združenj, čeprav je stopnja povezovanja med njimi nizka.
- Predstavniki kmetijske svetovalne službe in Zveze slovenske podeželske mladine se zavzemajo za čimprejšnjo strokovno razpravo o SDP, v okviru katere se bo treba dogovoriti za tako storitev, ki bo ustrezala potrebam kmetov in kmetic in si jo bodo finančno lahko privoščili.

3. Izkoriščanje dobljenih rezultatov:

3.1. Kakšen je potencialni pomen rezultatov in učinkov vašega raziskovalnega projekta⁴:

A.01 članek

ČERNIČ ISTENIČ, Majda. Perception of the safety of a place by the urban and rural population in Slovenia. Revija za kriminalistiko in kriminologijo. okt.-dec. 2021, letn. 72, št. 4, str. 297-308, ilustr. ISSN 0034-690X. [COBISS.SI-ID 95684099], [JCR]

BARTOL, Tomaž, ČERNIČ ISTENIČ, Majda, STOPAR, Karmen, HOČEVAR, Marjan. Rural areas, rural population, and rural space in central Europe (JCEA countries) : Research visualization in Scopus and Web of Science. Journal of Central European Agriculture : JCEA. [Online ed.]. 2022, vol. 23, no. 1, str. 246-260. ISSN 1332-9049. [https://jcea.agr.hr/articles/772379_Rural_areas_rural_population_and_rural_space_in_central_Europe_\(JCEA_countries\)_Research_visualization_in_Scopus_and_Web_o_en.pdf](https://jcea.agr.hr/articles/772379_Rural_areas_rural_population_and_rural_space_in_central_Europe_(JCEA_countries)_Research_visualization_in_Scopus_and_Web_o_en.pdf), DOI: 10.5513/JCEA01/23.1.3428. [COBISS.SI-ID 101189635]

A.03 poglavje v knjigi

⁴ Vpišete lahko več odgovorov. Uporabite šifrant rezultatov pod točko F, učinkov pod točko G), ki je dostopen na spletnem naslovu: <http://www.arrs.gov.si/sl/gradivo/sifranti/inc/sif-razisk-rezult.pdf>

KNEŽEVIĆ HOČEVAR, Duška. Podeželski zdravniki širše o trpljenju ljudi, ki kmetujejo = Medical reflections on the suffering of farmers beyond the symptoms. V: ŠPRAH, Lilijana (ur.). Od seznanjenosti s težavami v duševnem zdravju do učinkovitega odzivanja z manj stigme : zdaj je čas, da znanje prenesemo v prakso! = From mental health awareness to effective responses with less stigma : now is the time to put knowledge into practice!. 1. izd. Ljubljana: Založba ZRC, 2022. Str. 209-220.

B.02 predsedovanje programskemu odboru konference

Članica znanstvenega odbora Evropskega združenja za ruralno sociologijo - ESRS 2022 Satelitski dogodki: Daleč narazen, a še vedno blizu skupaj (ESRS 2022 Satellite Events: Far apart but still close together): <https://ruralsociology.eu/.../esrs-2022-satellite-events...>

B.03 referat na mednarodni znanstveni konferenci

ČERNIČ ISTENIČ, Majda, KNEŽEVIĆ HOČEVAR, Duška. The household-farm operation interplay in the event of work-related accidents and occupational diseases : prispevek na mednarodnem znanstvenem dogodku "New insights from family farm research through a focus on the farm household-farm operation interface" v okviru ESRS 2022 Satellite Events: far apart but still close together, 22.-24. jun. 2022, Bern, Švica. [COBISS.SI-ID 116237571]

ČERNIČ ISTENIČ, Majda. Perception of rural (in)security and (un)safety among urban and rural populations in Slovenia. V: MEŠKO, Gorazd (ur.), DOBOVŠEK, Bojan (ur.), TOMINC, Bernarda (ur.). Criminal justice and security in Central and Eastern Europe : perspectives of rural safety, security and rural criminology : book of abstracts : [13th Biennial International Conference Criminal Justice and Security in Central and Eastern Europe: Perspectives of Rural Safety, Security and Rural Criminology : September 13-15, 2021, Ljubljana, Slovenia]. 1st ed. Maribor: University of Maribor, University Press, 2021. Str. 6. ISBN 978-961-286-511-5. <https://www.fvv.um.si/conf2020/>, <https://press.um.si/index.php/ump/catalog/book/594>. [COBISS.SI-ID 76940803]

C.06 članstvo v uredniškem odboru

Majda Černič Istenič je področna urednica revije Acta Agriculturae Slovenica (<http://ojs.aas.bf.uni-lj.si/index.php/AAS/about/editorialTeam>)

D.10 pedagoško delo

Rezultati, pridobljeni v tem projektu, so že in bodo nadalje posredovani v pedagoški proces pri predmetih Ruralna sociologija in Sociologija kmetijstva, prehrane in naravnih virov, ki se izvajata v okviru magistrskega študija na Biotehniški fakulteti Univerze v Ljubljani.

3.2. Označite, s katerimi družbeno-ekonomskimi cilji sovpadajo rezultati vašega raziskovalnega projekta⁵:

7 Zdravje: zdravje na delovnem mestu

⁵ Šifrant je dostopen na spletnem naslovu: <http://www.arrs.gov.si/sl/gradivo/sifranti/inc/klasif-druzb-ekon-09.pdf>

8 Kmetijstvo: kmetijstvo, gozdarstvo in ribištvo

12.5 Družbene vede: sociologija, psihologija

12.6 Humanistične vede: ostale humanistične vede (socialna antropologija)

3.3. Kateri so neposredni rezultati vašega raziskovalnega projekta glede na zgoraj označen potencialni pomen in razvojne cilje?

Rezultati projekta omogočajo poglobljen vpogled v številne teme, ki zadevajo družbene razsežnosti kmetijske dejavnosti v Sloveniji in izpostavljajo nekatere pereče probleme, s katerimi se srečuje kmečko prebivalstvo in nedvomno prispevajo k nepriljubljenosti kmečkega poklica: tvegane in nevarne delovne razmere ter izpostavljenost prekomernemu stresu in izgorelosti; slabo zagotavljanje preventivnih zdravstvenih programov za kmete in kmetice; prikrajšanost kmečkega prebivalstva na področju socialne varnosti, zlasti kmečkih žensk; slabo usklajevanje dela, družinskega življenja in prostega časa; zamiranje mrež socialne podpore v kmečkih skupnostih in nenazadnje pomanjkanje delovne sile na kmetijah. Hkrati rezultati opozarjajo na podcenjenost statističnih evidenc o nezgodah pri delu v kmetijstvu in odsotnost evidenc o poklicnih boleznih pri kmečkem prebivalstvu, kar prikriva številne pereče pojave, ki bi zahtevali posredovanje in ukrepanje. Rezultati projekta problematizirajo tudi odsotnost formalnih podpornih storitev, kot je socialno-delovna pomoč na kmetiji, ki je v drugih evropskih državah znana že desetletja.

3.4. Kakšni so lahko dolgoročni rezultati vašega raziskovalnega projekta glede na zgoraj označen potencialni pomen in razvojne cilje?

Rezultati projekta lahko podprejo oz. usmerjajo oblikovalce politik v Sloveniji pri oblikovanju storitev in programov, ki bodo prispevali h kakovosti življenja in dela kmečkega prebivalstva ter k priljubljenosti kmečkega poklica.

Z vidika znanosti rezultati projekta prispevajo k krepitevi prizadevanj za vzpostavitev novega raziskovalnega področja, osredinjenega na povezave med socialnimi potrebami kmečkih gospodinjstev, socialno politiko in ekonomsko uspešnostjo kmetij.

3.5. Kje obstaja verjetnost, da bodo vaša znanstvena spoznanja deležna zaznavnega odziva?

Xa) v domačih znanstvenih krogih;

Xb) v mednarodnih znanstvenih krogih;

Xc) pri domačih uporabnikih;

Xd) pri mednarodnih uporabnikih.

3.6. Kdo (poleg sfinancerjev) že izraža interes po vaših spoznanjih oziroma rezultatih?

Zveza slovenske podeželske mladine

Sodelavke_ci Družbenomedicinskega inštituta ZRC SAZU, izvajalci pričujočega projekta, smo kot strokovne_i govorke_ci povabljeni k izvedbi delavnic v okviru projekta TERA: Enakost spolov na podeželju, ki ga skupaj izvajajo Zveza slovenske podeželske mladine, Razvojni center Murska Sobota, Regionalno razvojna agencija Posavje, Inštitut za proučevanje enakosti spolov, Inland Norway University of Applied Sciences in Zveza kmetič Slovenije (<https://zspm.si/tera-enakost-spolov-na-podezelju/>). V vsebino delavnic, ki se bodo izvajale v letu 2023, bodo vključene tudi teme, proučevane v pričujočem projektu: usklajevanje delovnega in družinskega življenja kmečkih mater, čas porodniškega dopusta, delitev dela med moškimi in ženskami pri skrbi za otroke, poklicne bolezni, poškodbe, posledice ne-počitka, pomanjkanje dopusta, itd..

Rezultati projekta so bili predstavljeni članicam in članom **Sveta za ženske na podeželju**:

Pregled praks socialno delovne pomoči kmetom v drugih evropskih državah, 8. seja Sveta za ženske na podeželju, 20.10.2021.

Pregled praks socialno delovne pomoči kmetom v drugih evropskih državah (nadaljevanje) 9. seja Sveta za ženske na podeželju, 24.3.2022.

Materinski in starševski dopust na kmetijah (Podporne socialne mreže in blaginja kmečkih žensk), 10. seja Sveta za ženske na podeželju, 10.10.2022.

Rezultati projekta so bili predstavljeni članicam **Zveze kmetič Slovenije**:

Uspešnost kmetovanja in odnosi. Letni občni zbor Zveze kmetič Slovenije, 30.6.2021, Zreče.

Podporne socialne mreže in blaginja kmečkih žensk. Materinstvo in starševstvo na kmetiji. Posvet Zveze kmetič Slovenije, Današnji čas pušča sledi tudi na podeželju, Sejem AGRA v Gornji Radgoni, 22.8.2022.

3.7. Število diplomantov, magistrov in doktorjev, ki so zaključili študij z vključenostjo v raziskovalni projekt?

Študenti za enkrat niso bilo vključeni, pridobljeno obsežno empirično gradivo pa je potencialni vir za izdelavo diplomskih, magistrskih in doktorskih nalog na temo družbenih dimenzij kmetijstva.

4. Sodelovanje z tujimi partnerji:

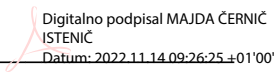
4.1. Navedite število in obliko formalnega raziskovalnega sodelovanja s tujimi raziskovalnimi institucijami.

S partnerji iz tujine smo se v letu 2022 prijavi in bili uspešni pri projektne predlogu SafeHabitat (Strengthening farm health and safety knowledge and innovation systems) s podobno vsebino, kot jo vključuje pričujoči zaključeni projekt, v okviru razpisa HORIZON-CL6-2022-COMMUNITIES-01 programa Horizon Europe, ki ga financira Evropska komisija. Projekt se bo začel izvajati 1. 1. 2023 in bo trajal štiri leta. V njem sodeluje 20 partnerjev iz 10 evropskih držav.

Datum: 14.11.2022

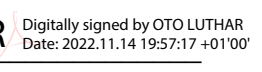
Podpis vodje projekta:

MAJDA ČERNIČ
ISTENIČ

A red digital signature mark is placed over the text. To its right, the following text is visible: Digitalno podpisal MAJDA ČERNIČ ISTENIČ Datum: 2022.11.14 09:26:25 +01'00'

Podpis in žig izvajalca:

OTO LUTHAR

A red digital signature mark is placed over the text. To its right, the following text is visible: Digitally signed by OTO LUTHAR Date: 2022.11.14 19:57:17 +01'00'